

ЖЫЦЦЁ, ПРЫСВЕЧАНАЕ АЙЧЫНЕ

Да 75-годдзя з дня нараджэння

А. Р. Чарвякова

8 сакавіка 1892 года ў сям'і беднага селяніна з вёскі Дукорка Пухавіцкага раёна нарадзіўся сын. Па тых часах, калі сяляне жылі ў вялікай беднасці, гэта падзея не асабліва ўзрадавала бацькоў. Між тым маленькага Аляксандра (так называлі хлопчыка) чакала жыццё, поўнае барацьбы і слаўных спраў.

Саша пазрастаў. І хоць матэрыяльнае становішча сям'і было цяжкім, бацька ўсё ж рашыў вучыць сваё дзіця. Спачатку хлопчык займаўся ў двухкласнай царкоўна-прыходскай школе, а пасля паступіў у Віленскае гарадское вучылішча. З чатырнаццацігадовага ўзросту Саша сам пачаў зарабляць сабе на жыццё. Ён даваў прыватныя ўрокі, перапісваў паперы, а таксама працаваў на будаўніцтве дарог і грузчыкам у аптовых магазінах. Ён на кожным кроку сутыкаўся з пакутамі прыгнечанага народа, і ў яго мацнеў намер аддаць усе свае сілы барацьбе за свабоду і справядлівасць на роднай зямлі.

Пасля заканчэння вучылішча Аляксандр Чарвякоў шмат працаваў над сабой, штудзіраваў падручнікі, чытаў гістарычную і мастацкую літаратуру, наведваў публічныя лекцыі. У выніку ён вытрымаў экзамены на званне народнага настаўніка і семнаццацігадовым юнаком паехаў працаваць у Віленскі, а затым у Трокскі павяты.

Праз тры гады ён вярнуўся ў Вільню і паступіў у настаўніцкі інстытут. Адначасова з вучобай Аляксандр Рыгоравіч працягваў працаваць выкладчыкам у школах для дарослых і ў надзельных школах.

Ім быў арганізаван першы атрад асабога прызначэння і перададзён у распараджэнне ВЧК.

У канцы лютага 1918 года Аляксандр Рыгоравіч прызначаецца на пасаду камісара па беларускіх справах пры СНК РСФСР. Неўзабаве пасля VII з'езда РКП(б) разам з членамі Цэнтральнага Камітэта партыі і Савецкага ўрада з Петраграда ў Маскву пераязджаюць і работнікі Белнашкама. Пры Беларускім нацыянальным Камісарыяце ствараюцца новыя аддзелы, якія наладжваюць сувязь з мясцовымі арганізацыямі і ўстановамі. Савецкі ўрад аказвае велізарную дапамогу Беларусі ў гаспадарчым і нацыянальна-культурным будаўніцтве.

Кааферэнцыя прыняла рашэнне назваць Заходнюю Камуну Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікай. Аляксандр Рыгоравіч Чарвякоў быў прызначан Народным Камісарам асветы БССР.

Часовы рабоча-сялянскі Савецкі ўрад Беларусі пераехаў са Смаленска ў Мінск. 2 і 3 лютага 1919 года тут адбыўся I Усебеларускі з'езд Саветаў. Прадстаўнікі працоўнага народа прынялі першую Канстытуцыю Беларускай ССР, выбралі органы ўлады — Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў, зацвердзілі герб і сцяг рэспублікі. Аднак стваральная праца Савецкай улады на Беларусі была зноў сарвана, на гэты раз імперыялістамі Антанты. На беларускую зямлю наступалі войскі буржуазна-памешчыцкай Польшчы.

У гэты цяжкі час Аляксандр Рыгоравіч працуе спачатку ў 16-й арміі, а потым — у штабе Заходняга фронту. 11 ліпеня 1920 года пасля вызвалення Мінска А. Р. Чарвякоў быў прызначан членам партыйна-савецкай тройкі, якая арганізавала Савецкую ўладу. Потым ён узначальвае Мінскі, а затым пазней — Беларускі ваенна-рэвалюцыйны камітэт, якія з'яўляліся ў той час вышэйшымі органамі ўлады. Удзельнікі II Усебеларускага з'езда Саветаў аднагалосна выбралі А. Р. Чарвякова старшынёй ЦВК і Савета Народных Камісараў БССР.

Беларуская рэспубліка знаходзілася ў надзвычай цяжкіх эканамічных умовах. Каб паспяхова аднаўляць разбураную гаспадарку, неабходна было аб'яднацца

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы